

Ismeretlen ötvenhatos dokumentumok

Egy per (újabb) hordalékai

A 40. évfordulóra, október 22-én megjelent 1956 című mellékletünk utolsó oldalán már közreadtunk ismeretlen dokumentumokat, amelyek a tizenhét vádlottat felsorakoztató *Angyal István-Szirmai Ottó-per* mellékszálaként, *Beke Tibor* műegyetemi hallgató „bizonyítékként lefoglalt” írtaiból – *Jobbágyi Gábor* kutatómunkája révén – kerültek elő. Beke Tibor „bűne” mindössze annyi volt, hogy a forradalommal kapcsolatos (kor)dokumentumokat gyűjtött a lakásán (stencilezett röplapokat, 43 korabeli fényképet, kilenc, az utcán gépiratban terjesztett verset, forradalmi szervezetek jegyzőkönyveit, s a végtelen elkeseredést humorra oldó, kíméletlen diáktreffák gyűjteményét), s a vád szerint ezeket „ellen fehér könyv” formájában külföldön akarta közreadni.

Elsőfokon négyévi, másodfokon hatévi börtönbüntetésre ítélték.

A *Szóba ne állj vele* című vers példányán *Eörsi István* aláírása és XI. 7-i dátum szerepel. (A szerző azzal járult hozzá a kutató számára a köztetéshez, hogy művészi értéket nem tulajdonít a versnek, csupán kordokumentumnak tekinti. Eörsi Istvánt a verséért, röplapok sokszorosításáért többéves börtönbüntetésre ítélték a megtorlás során.) A kézirat hátoldalán Angyal István írása: „Túloldali verset ismerem, hogy azt teljes egészében, vagy csak az első oldalon lévő sokszorosítottot, pontosan nem tudom. 1957. jan. 15., Angyal István”. Ezt a verset röplap formájában terjesztették, az 1956. november 4-i szovjet támadást követően, mi is a korabeli gépirathoz hűen adjuk közre.

Szóba se állj vele

Visong neki is tán otthon gyereke
S bóbiskol fókabajszu atyja,
a gabonaszárt is tán megsimogatja
itt szóba se állj vele!

Szóba se állj vele,
mert árulás itt a szó –
otthon lehet a becsület embere,
itt gyilkos, elnyomó!

Itt szóba se állj vele,
ne is nézz rája,
tán épp anyádba
lőtt bele.

Parancsra jött?
Semmiről sem tehet?
Lehet.
De te
iszonyú bünt veszel magadra,
ha csak egy pillanatra
szóba állsz vele.

Ülj le házad elé a padra,
sétálj az utcán, huzódj a kapualjba,
az emberek felé fordítsad arcod –
de gyűlölet
kapassa félre fejed,
ha őt megpillantod.

Hagyjad, hadd lássa,
milyen is arcod rándulása:
az őszinte undor moccanásod.
Lezárt szádnak, behunytt szemednek
is meg kell tanulni vallani.

Másként tán vig cimborák lehetnétek,
de itt halálos vétek
ha ránevetsz –
ha ránevetsz
bénuljon meg a száz,
örökös vigyor
merevüljön reád!

Ha nem bolydul lelkedben többé,
mikor már nem ló, nem lövet,
hogy itt ül a nyakadon,
roskasszanak örökké
mázsás malomkövek!

Ha engedted te lány, hogy simogasson,
ne válhasson belőled soha asszony,
férfi boldog ne legyen veled –
legszentebb vágyad gyöngyszemei
széjjelperegjenek!

Te asszony,
ha ő megölelhet,
csókjától rohadjon
széjjel a tested!

Ha kedves volna is szívének
a gyermek,
kisdedeidet hozzá ne engedd,
édesanya.

Számára itt fű se teremjen,
menjen
haza!

De amig itt
terpeszkedik
szóba se állj vele.

Szóba se állj vele,
mert árulás itt a szó,
Otthon tán lehet becsülete,
itt: gyilkos elnyomó!

Eörsi István

Eörsi István
XI. 7.

Diákhumor, anno '56 novembere

Kirgiz esztrád

A hazánkban tartózkodó szovjet művészküldöttség elhatározta, új műsorral lép a magyar közönség elé. Változatos műsorban zenekarok, ének- és tánckarok, színjátszó csoportok, szív küldi, bábegyűttesek szerepelnek. Az együttes magánzenekarának összeállítása: Konyev marsall kiváló sztálinorgonista, a túlvilágról kíséri Kornjusin őrnagy, néhai pécsi városparancsnok, és a szovjet harcosok davajgitár-együttese.

Műsor:

1. *Becsület szimfónia*. Eljátszotta a forradalmi munkás-paraszt kormány. Vezényelt Kádár János. Nagy híre az egész országban elterjedt már. A Szovjetunió Kommunista Pártjának esztrádegysége már többször eljátszotta különböző országokban tett látogatásai alkalmával, de mindig azonos hatással. Több hazánkbeli karmester olyan tökéletesen vezényelt, hogy a szovjet szerzők magukhoz hívták társszerzőnek. Érdekes, hogy Nagy Imre zenekara nem tudta elsajátítani a szimfónia eljátszását, pedig küldtek több sztálinorgonistát és egy egész sereg davajgitároszt a zenekar táncoltatására.

2. *Felhívás munkára*. A „Felhívás munkára” című keringő zenéjét folyamatosan szerzik naponta többször. Sajnos az ütem rendkívül vontatott. Nem is táncol rá senki. Állandóan szerzik az újabb részleteket. Szerzőik nem tágítanak.

3. A „Megyen már a vörös csillag lefelé” című keringőt elsírja a moszkovita bérencek hada.

4. *Bulganyin baba és a negyvenezer rabló*. Bábszínmű. Működésének engedélyét aláírták Gerő Ernő és Hegedüs András. Rendezte és elartja őket a Kádár-féle bábkormány.

5. *Szünet*; miközben a kirgiz művészek újabb hadosztályai lépnek a magyar színpadra a záhonyi bejáratnál.

6. A „Csak helyreállítási munkát végzünk” című költeményt előadja a magyar munkásdalárda.

7. *Bulganyin baba sírásai*. Előadja Kádár János, a Magyar Népköztársaság szóra sem érdemes tragikomikusa.

8. A „Tépéscsinálók” című Munkácsy-festményt ismerteti Marosán György, tagkönyvét illusztrálja az MDP-tagság.

9. *Szív küldi szívnek szívesen*:

a) „Szeretek én, jöjj vissza hozzám” – Nagy Imrének a magyar nép;

b) „Te sem vagy különb a többinél” – Kádár Jánosnak a nemzet;

c) „Ahogy én szeretlek, nem szeret úgy senki” – a Szovjetunióknak Kádár;

d) „Elég volt nekem magából” – a Szovjetunióknak a hálás magyar nép;

e) „Zúg az erdő, zúg a nádas, üthetik a nyomát” – a mecseki ellenállók a pécsi szovjet városparancsnoknak.

10. A varsói szerződés tragédiája több felvonásban. Bulganyin ötletéből írták alá Bata István és Hegedüs András. A New York-i bemutatót rendezte Lev Konduktorov, alias Koós Péter.

11. *Vérfürdő* – dráma. Rendezte Konyev marsall. Eddig két előadást rendezett. Az elsőt Poznanban, a másodikat Budapesten. Különösen a második aratott nagy sikert. Rendkívül sok magyart mozdított ki a házból és az életéből. Az első felvonás úgy indult, hogy majdnem tízmillió magyar küzdött egy emberként a sikerért. Tapsolt, tombolt az egész ország. Még az égitestek is megmozdultak. Nagyobb városokban csillaghullás is előfordult. Rengett a föld, minek következtében a szobrok leomlottak.

12. *Szöktetés a tárgyalásról* – operettegyveleg. A magyar parlamentereket előadja a budapesti szovjet városparancsnokság ének-zenekara.

13. *Függöny*. A vasfüggönyt lehúzták a szovjet hadsereg műszaki alakulatai.